శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ తృతీయస్కంధే ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ తృతీయస్కంధే ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ
ఇతి తే వర్ణితః క్షత్తః కాలాఖ్యః పరమాత్మనః।
మహిమా వేదగర్భోఽథ యథాస్రాక్ష్మీన్నిబోధ మే ॥ **1** ॥

ససర్జాగ్రేఽంధతామిస్రమథ తామిస్రమాదికృత్।
మహామోహం చ మోహం చ తమశ్చాజ్ఞానవృత్తయః ॥ **2** ॥

దృష్ట్వా పాపీయసీం సృష్టిం నాత్మానం బహ్వమన్యత।
భగవద్ధ్యానపూతేన మనసాన్యాం తతోఽసృజత్ ॥ **3** ॥

సనకం చ సనందం చ సనాతనమథాత్మభూః।
సనత్కుమారం చ మునీన్నిష్క్రియానూర్ధ్వరేతసః ॥ **4** ॥

తాన్ బభాషే స్వభూః పుత్రాన్ ప్రజాః సృజత పుత్రకాః।
తన్నైచ్ఛన్మోక్షధర్మాణో వాసుదేవపరాయణాః ॥ **5** ॥

సోఽవధ్యాతః సుతైరేవం ప్రత్యాఖ్యాతానుశాసనైః।
క్రోధం దుర్విషహం జాతం నియంతుముపచక్రమే ॥ **6** ॥

ధియా నిగృహ్యమాణోఽపి భ్రువోర్మధ్యాత్ప్రజాపతేః।
సద్యోఽజాయత తన్మన్యుః కుమారో నీలలోహితః ॥ **7** ॥

స వై రురోద దేవానాం పూర్వజో భగవాన్ భవః।
నామాని కురు మే ధాతః స్థానాని చ జగద్గురో ॥ **8** ॥

ఇతి తస్య వచః పాద్మో భగవాన్ పరిపాలయన్।
అభ్యధాద్ భద్రయా వాచా మా రోదీస్తత్కరోమి తే ॥ **9** ॥

యదరోదీః సురశ్రేష్ఠ సోద్వేగ ఇవ బాలకః।
తతస్త్వామభిధాస్యంతి నామ్నా రుద్ర ఇతి ప్రజాః ॥ **10** ॥

హృదింద్రియాణ్యసుర్వ్యోమ వాయురగ్నిర్జలం మహీ।
సూర్యశ్చంద్రస్తపశ్చైవ స్థానాన్యగ్రే కృతాని మే ॥ **11** ॥

మన్యుర్మనుర్మహినసో మహాంఛివ ఋతధ్వజః।
ఉగ్రరేతా భవః కాలో వామదేవో ధృతవ్రతః ॥ **12** ॥

ధీర్వృత్తిరుశనోమా చ నియుత్సర్పిరిలాంబికా।
ఇరావతీ సుధా దీక్షా రుద్రాణ్యో రుద్ర తే స్త్రియః ॥ **13** ॥

గృహాణైతాని నామాని స్థానాని చ సయోషణః।
ఏభిః సృజ ప్రజా బహ్వీః ప్రజానామసి యత్పతిః ॥ **14** ॥

ఇత్యాదిష్టః స గురుణా భగవాన్నీలలోహితః।
సత్త్వాకృతిస్వభావేన ససర్జాత్మసమాః ప్రజాః ॥ **15** ॥

రుద్రాణాం రుద్రసృష్టానాం సమంతాద్ గ్రసతాం జగత్।
నిశామ్యాసంఖ్యశో యూథాన్ ప్రజాపతిరశంకత ॥ **16** ॥

అలం ప్రజాభిః సృష్టాభిరీదృశీభిః సురోత్తమ।
మయా సహ దహంతీభిర్దిశశ్చక్షుర్భిరుల్బణైః ॥ **17** ॥

తప ఆతిష్ఠ భద్రం తే సర్వభూతసుఖావహం।
తపసైవ యథా పూర్వం స్రష్టా విశ్వమిదం భవాన్ ॥ **18** ॥

తపసైవ పరం జ్యోతిర్భగవంతమధోక్షజం ।
సర్వభూతగుహావాసమంజసా విందతే పుమాన్ ॥ **19** ॥

మైత్రేయ ఉవాచ
ఏవమాత్మభువాఽఽదిష్టః పరిక్రమ్య గిరాం పతిం ।
బాఢమిత్యముమామంత్ర్య వివేశ తపసే వనం ॥ **20** ॥

అథాభిధ్యాయతః సర్గం దశ పుత్రాః ప్రజజ్ఞిరే ।
భగవచ్ఛక్తియుక్తస్య లోకసంతానహేతవః ॥ **21** ॥

మరీచిరత్ర్యంగిరసౌ పులస్త్యః పులహః క్రతుః ।
భృగుర్వసిష్ఠో దక్షశ్చ దశమస్తత్ర నారదః ॥ **22** ॥

ఉత్సంగాన్నారదో జజ్ఞే దక్షోఽంగుష్ఠాత్స్వయంభువః ।
ప్రాణాద్వసిష్ఠః సంజాతో భృగుస్త్వచి కరాత్క్రతుః ॥ **23** ॥

పులహో నాభితో జజ్ఞే పులస్త్యః కర్ణయోర్ఋషిః ।
అంగిరా ముఖతోఽక్ష్ణోఽత్రిర్మరీచిర్మనసోఽభవత్ ॥ **24** ॥

ధర్మః స్తనాద్దక్షిణతో యత్ర నారాయణః స్వయం ।
అధర్మః పృష్ఠతో యస్మాన్మృత్యుర్లోకభయంకరః ॥ **25** ॥

హృది కామో భ్రువః క్రోధో లోభశ్చాధరదచ్ఛదాత్ ।
ఆస్యాద్వాక్సింధవో మేఢ్రాన్నిర్ఋతిః పాయోరఘాశ్రయః ॥ **26** ॥

ఛాయాయాః కర్దమో జజ్ఞే దేవహూత్యాః పతిః ప్రభుః ।
మనసో దేహతశ్చేదం జజ్ఞే విశ్వకృతో జగత్ ॥ **27** ॥

వాచం దుహితరం తన్వీం స్వయంభూర్హరతీం మనః ।
అకామాం చకమే క్షత్తః సకామ ఇతి నః శ్రుతం ॥ **28** ॥

తమధర్మే కృతమతిం విలోక్య పితరం సుతాః।
మరీచిముఖ్యా మునయో విశ్రంభాత్ప్రత్యబోధయన్ ॥ **29** ॥

నైతత్పూర్వైః కృతం త్వద్యే న కరిష్యంతి చాపరే।
యత్త్వం దుహితరం గచ్ఛేరనిగృహ్యాంగజం ప్రభుః ॥ **30** ॥

తేజీయసామపి హ్యేతన్న సుశ్లోక్యం జగద్గురో।
యద్వృత్తమనుతిష్ఠన్ వై లోకః క్షేమాయ కల్పతే ॥ **31** ॥

తస్మై నమో భగవతే య ఇదం స్వేన రోచిషా।
ఆత్మస్థం వ్యంజయామాస స ధర్మం పాతుమర్హతి ॥ **32** ॥

స ఇత్థం గృణతః పుత్రాన్ పురో దృష్ట్వా ప్రజాపతీన్।
ప్రజాపతిపతిస్తన్వం తత్యాజ వ్రీడితస్తదా।
తాం దిశో జగృహుర్ఘోరాం నీహారం యద్విదుస్తమః ॥ **33** ॥

కదాచిద్ ధ్యాయతః స్రష్టుర్వేదా ఆసంశ్చతుర్ముఖాత్।
కథం స్రక్ష్యామ్యహం లోకాన్ సమవేతాన్ యథా పురా ॥ **34** ॥

చాతుర్హోత్రం కర్మతంత్రముపవేదనయైః సహ।
ధర్మస్య పాదాశ్చత్వారస్తథైవాశ్రమవృత్తయః ॥ **35** ॥

విదుర ఉవాచ
స వై విశ్వసృజామీశో వేదాదీన్ ముఖతోఽసృజత్।
యద్ యద్ యేనాసృజద్ దేవస్తన్మే బ్రూహి తపోధన ॥ **36** ॥

మైత్రేయ ఉవాచ
ఋగ్యజుః సామాథర్వాఖ్యాన్ వేదాన్ పూర్వాదిభిర్ముఖైః।
శాస్త్రమిజ్యాం స్తుతిస్తోమం ప్రాయశ్చిత్తం వ్యధాత్క్రమాత్ ॥ **37** ॥

ఆయుర్వేదం ధనుర్వేదం గాంధర్వం వేదమాత్మనః।
స్థాపత్యం చాసృజద్ వేదం క్రమాత్పూర్వాదిభిర్ముఖైః ॥ **38** ॥

ఇతిహాసపురాణాని పంచమం వేదమీశ్వరః।
సర్వేభ్య ఏవ వక్త్రేభ్యః ససృజే సర్వదర్శనః ॥ **39** ॥

షోడశ్యుక్థౌ పూర్వవక్త్రాత్పురీష్యగ్నిష్టుతావథ।
ఆప్తోర్యామాతిరాత్రౌ చ వాజపేయం సగోసవం ॥ **40** ॥

విద్యా దానం తపః సత్యం ధర్మస్యేతి పదాని చ।
ఆశ్రమాంశ్చ యథాసంఖ్యమసృజత్సహ వృత్తిభిః ॥ **41** ॥

సావిత్రం ప్రాజాపత్యం చ బ్రాహ్మం చాథ బృహత్తథా।
వార్తాసంచయశాలీనశిలోంఛ ఇతి వై గృహే ॥ **42** ॥

వైఖానసా వాలఖిల్యౌదుంబరాః ఫేనపా వనే।
న్యాసే కుటీచకః పూర్వం బహ్వోదో హంసనిష్క్రియౌ ॥ **43** ॥

ఆన్వీక్షికీ త్రయీ వార్తా దండనీతిస్తథైవ చ।
ఏవం వ్యాహృతయశ్చాసన్ ప్రణవో హ్యస్య దహ్రతః ॥ **44** ॥

తస్యోష్ణిగాసీల్లోమభ్యో గాయత్రీ చ త్వచో విభోః।
త్రిష్టుమ్మాంసాత్స్నుతోఽనుష్టుబ్జగత్యస్థ్నః ప్రజాపతేః ॥ **45** ॥

మజ్జాయాః పంక్తిరుత్పన్నా బృహతీ ప్రాణతోఽభవత్।
స్పర్శస్తస్యాభవజ్జీవః స్వరో దేహ ఉదాహృతః ॥ **46** ॥

ఊష్మాణమింద్రియాణ్యాహురంతఃస్థా బలమాత్మనః।
స్వరాః సప్త విహారేణ భవంతి స్మ ప్రజాపతేః ॥ **47** ॥

శబ్దబ్రహ్మాత్మనస్తస్య వ్యక్తావ్యక్తాత్మనః పరః।
బ్రహ్మావభాతి వితతో నానాశక్త్యుపబృంహితః ॥ **48** ॥

తతోఽపరాముపాదాయ స సర్గాయ మనో దధే।
ఋషీణాం భూరివీర్యాణామపి సర్గమవిస్తృతం ॥ **49** ॥

జ్ఞాత్వా తద్ధృదయే భూయశ్చింతయామాస కౌరవ।
అహో అద్భుతమేతన్మే వ్యాపృతస్యాపి నిత్యదా ॥ **50** ॥

న హ్యేధంతే ప్రజా నూనం దైవమత్ర విఘాతకం।
ఏవం యుక్తకృతస్తస్య దైవం చావేక్షతస్తదా ॥ **51** ॥

కస్య రూపమభూద్ద్వేధా యత్కాయమభిచక్షతే।
తాభ్యాం రూపవిభాగాభ్యాం మిథునం సమపద్యత ॥ **52** ॥

యస్తు తత్ర పుమాన్ సోఽభూన్మనుః స్వాయంభువః స్వరాట్।
స్త్రీ యాఽఽసీచ్ఛతరూపాఽఽఖ్యా మహిష్యస్య మహాత్మనః ॥ **53** ॥

తదా మిథునధర్మేణ ప్రజా హ్యేధాంబభూవిరే।
స చాపి శతరూపాయాం పంచాపత్యాన్యజీజనత్ ॥ **54** ॥

ప్రియవ్రతోత్తానపాదౌ తిస్రః కన్యాశ్చ భారత।
ఆకూతిర్దేవహూతిశ్చ ప్రసూతిరితి సత్తమ ॥ **55** ॥

ఆకూతిం రుచయే ప్రాదాత్కర్దమాయ తు మధ్యమాం।
దక్షాయాదాత్ప్రసూతిం చ యత ఆపూరితం జగత్ ॥ **56** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
తృతీయస్కంధే ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥